

BORSZÉKI MOZAIKOK EGY UTAZÓ SZEMÉVEL

Július eleje volt, amikor erdélyi utazásom első állomásaként Borszéken töltöttem két napot. Ezen képkockák, mozaikdarabok felvillantásával mutatom be, hogy én az outsider, az egyszerű utazó, miként láttam a várost.

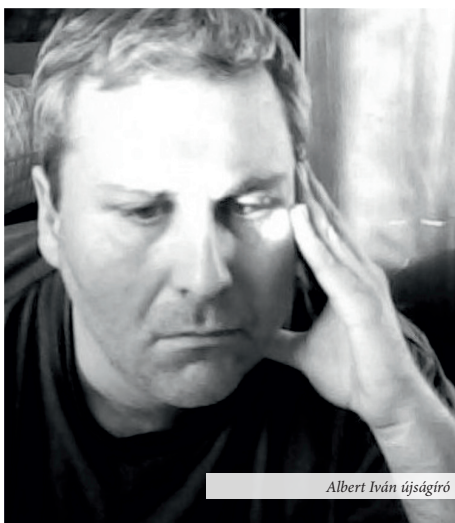
Már sötét volt, mikor Borszék közelében jártunk. A sofőr telefonja hirtelen riasztott: MEDVEVESZÉLY, és a többi szolgálati infó: Ne szállj ki az autóból! Ha mégis, akkor ne távolodj messze a gépjárműtől! Nem is fogtam fel a medve veszélyét, noha számtalan hírt olvastam az utóbbi időben a főként Székelyföldet évek óta érintő medvetámadásokról. Alföldi gyerekként medvét talán a nyíregyházi állatkertben láttam utoljára, valamint a mackósajt emblémáján.

Késő este értünk a szállásunkra, a Rózsa panzióba, ahol kedvesen megvártak minket, és akkorra hozták a meleg vacsorát. Csak a levest tudtam megenni, inkább fáradt voltam, mint éhes. Utána zuhany, és gyorsan eltettem magam másnapra.

Reggelem a szokásos rutinnal telt, majd finom reggeli következett. Bár hiányoltam a helyi sajt- és túróféléket, de legfőképp a juhtúrót. Sebaj- gondoltam. Mindenért kárpótol majd a város és a táj szépsége.

Nem is csalódtam. Reggeli után megvolt az első pozitív élményem. Azonban ez kissé ambivalensre sikeredett. A panzióval szemben romos épületeket pillantottam meg. Szobatársammal némelyikbe beléptünk, vagy éppen a réseken át befotóztam. Málló, sőt lehullott vakolat, bedőlt tetőszerkezet. Kissé olyan kép villant fel bennem, mint a klasszikus Ben-Hur film Hur házáé, amikor Ben (Charton Heston nagyszerű alakításában) a gályarabságból római szabad polgárként visszatér ősi jussába. Köszönök. Szóba elegyedtem a sarki kisboltnál üldögélő helyiekkel. Egyikük felpattant és segítőkészen mesélt. Mesélt nem is oly rég működő moziról, az étellel telt városról. Én folyvást kérdeztem: Melyik épület, milyen, és mi volt egykoron? A Remény Szálló története fogott meg legjobban. Az úriember felhívta figyelmem a homlokzat feliratára. Később még kiolvastam a gyorsan lőtt fotómról: 1889/90-ben épült Kantner János tervei alapján és Oláh József igazgatósága alatt.

Az ambivalencia játszik velem, a képzelőerőmmel. Állok a Remény Szálló romjai előtt, de már nem omladozó épületet látok. Körülöttem közben munkába sietnek az emberek, hirtelen zsúfolt embertömeg hömpölyög. Kinyit a Remény Szálló. A vendégek kávéznak

Albert Iván újságíró

az elköltött reggeli után. A hölgyek pletykálnak, cseverésznek, a gyermekek szaladgálnak a szüleik körül. Jól öltözött urak a szálló előtti teraszon a napi rutinjukat követik: a kávé után egy hús – talán éppen a júliusi hőségben – ital, egy cigaretta, esetleg szivar, és az elmaradhatatlan újságolvasás, a kurlisták böngészése, ma vajon mely híresség érkezik: talán épp Blaha Lujza. A főúr megjelenik – Parancsolnak még valamit a hölgyek és urak? – a háttérből cigányzene szól, a promenád életre kel. Hirtelen újra csend lesz, bár hallom a zenészek még húzzák a vendégek nótáit. Felrezenek. Mint a Titanic, a zenekar még játszik, de a hajó már süllyed, utasoktól elhagyottan, bele a sötétlő mélységbe, a múltba. Újra a romokat látom.

Nincs időm tovább mélázni. Itt vannak a társaim, túrára készülünk a Tündé kertbe. Útikalauzunk Stan Tímea volt, akivel a város szökőkutas szobrától indultunk, kollégámat gyorsan lefotóztam a testvérvárosi falnál: Bácsalmás volt az övé. Tímea itt röviden bemutatta a borszéki források, ivókutak és palackozás történetét. Több forráskút mellett vezetett az utunk, a Kossuth-forrásnál megálltunk egy rövid pihenőre, valamint elkortyolgathattuk a forrás vizét. Egy meredek kaptatón a Tündé kert kapujába értünk. Források menti ösvényen vezetett utunk, melynek végén a Medve-barlanghoz értünk. Egy keskeny szurdokon vágunk át és csodás hegyi panoráma fogadott. Alföldi lévén káprázatos volt az erdővel övezett hegygerincek pompázatos látványa. Ahol az ég és a föld egybeolvad. Bementünk a barlangba. Körülkőre lépdeltünk óvatosan, néhol a sziklák még nedvesek, csúszósak voltak. Visszafelé néha a napfény is beosont, mutatván a kifelé vezető utat. Az út során sokat beszélgettem útika-

lauzunkkal, és rengetget kérdeztem, amelyre jóval több választ kaptam. Kiderült, hogy a napfényes Itália mindkettőnk szerelme, szíve csücske. A borszéki zsidóságról és a megmaradt zsinagógáról is említést tett. Gyorsan telt az idő, szinte rohant. Egy bezárt külszíni kőbányához érkeztünk. Tímea egy jövőbeli amfiteátrum képét vázolta elem, kulturális élmények, programok lehetőségével. Szinte már magam előtt láttam egy ókori görög-római kőszínház modern, borszéki változatát, hallottam akusztikáját, láttam a fehéres sziklákra fényfestett fényjátékokat. Felrezenentem. Haladtunk tovább. Gyógyforrások mellett, amelybe ott ülök lógatták lábukat, talán a gyógyulásban reménykedve. Kiértünk a Tündé kertből, egy szoborkompozícióhoz (egy fiatal térdelt kedves lábai előtt, ifjonti hévvel nyújtva szerelmének egy korsó forrásvizet – remélve talán, hogy az életadó nedűvel elnyerheti szerelme szívét). Ezen sétánk véget ért és elbúcsúztunk kísérőnktől.

Ebédajt járt az idő, de ebédre sajnos már nem volt időm. Néhány falatot gyorsan bekaptam, mert várt a borszéki múltidézés. Megérkezett a Tanár úr, Farkas Aladár. A városi helytörténész. A múlt kutatója. Mivel magam is helytörténettel, honismerettel foglalkozom, így gyorsan egymásra hangolódtunk. Borszék legrégebbi múltjáról mesélt egy kávé mellett. Megelevenedett a Monarchia kora, amikor Borszék legprosperálóbb időszaka volt, amikor a fürdő és a gyógyvíz talán kis túlzással, felkerült a fürdőhelyek világtérképére, de legalábbis a Monarchia lakosai és a környező országok lakói ismerték. Egy hosszú történelmi sétát tettünk a Tanár úrral. Közben letegeződtünk. Ő Aladár lett, én pedig Iván. Lépkedtünk a promenád macskaköves útján. Oh, micsoda életérzés, micsoda hangulat! – sóhajtottam nagyot magamban. Megálltunk a Székelykapunál, megtörtént a néhány fotó elkészítése. Megnéztük a délelőtti kísérőnk által említett zsinagógát, amely mellett egy gondnokház is épült, néhány megfakult sírkő is előtűnt. Körbejártam a zsinagógát. Sajnos mindkét épület zárva volt. Pedig szívesen megnéztem volna. Talán majd jövőre. Számomra egy településről sokat elmond miként néz ki az egykori zsinagóga, a hajdan volt izraelita temető – egy város, hogyan viszonyul egykorvolt polgáraihoz, akiket származásuk miatt deportáltak a halálba. Ők és nem létező utódaik már nem tudják gondozni kegyhelyeiket.

(folytatás a 7. oldalról)

Talán a ma élő lakosok is tehetnek valamit. Láttam, hogy a két épület rendben van, akár az udvar is. A kerítések melletti részekre néhol ráférne a kaszálás. Azonban ez csupán egy notórius kekeckedő észrevétele. Aladár elmondta, hogy az 1910-es évektől az 1930-as évek végéig 125-151 fő között mozgott lélekszámuk, folyamatosan csökkenve. A holokausz borzalmi után csupán egy zsidó személy élt a városban, ma már egy sem. Beszél az izraeli tulajdonban lévő RIKI Szállodáról és Vendéglőről, valamint a Transilvania Szállodáról és Vendéglőről, amelyek a szokásos kontinentális reggeli mellett, a vendéglőkben megszokott kínálatot és a hely specialitásokat mutatják fel a vendégeknek. Mentünk tovább. Megnéztük az egykori fürdőépület mementóját, beszélgettünk arról, hogy az egykori többhetes kúrák milyen orvosi előírásokból álltak. Bekukkantottunk a fürdő egykori technikai-gépészeti épületébe. Fantáziám meglódult. A pécsi Gyár nevű alternatív szórakozóhely ugrott be. A leromlott épület akár különféle alternatív szórakozási lehetőségeknek (rock, punk, techno, rév, stb.) adhatna otthont, de nappal közösségi térként is üzemelhetne. Megérkeztünk a helytörté-

neti kiállításához, amelyet Aladár büszkén mutatott. Tehette is, mert színvonalas, sokoldalú és informatív volt. Megismerhettem a Borszék-környéki lignitbányászat múltját, a palackozás emlékeit – kézbe foghattam egy régi palackozógép karját is –, a korondi korszokban földekre hordott források törtenetét, a bivaly vontatta szekér fotóját, a világhiállításokon való részvételi helyszínek felsorolását, korabeli fotókat, könyveket és helytörténeti kiadványokat, amelyekből később négyet be is szerzettem magamnak. A kiállítás megtekintése után elbúcsúztam Aladártól.

Némi étkezés és pihenés után társaimmal felmentünk a borbélyházhoz, amit ők ki próbáltak. Felnőttek és gyermekek is egyaránt élvezék a bob lankán való felkapaszkodását, majd meredeken való leereszkedését. Visszatértünk a szállásra, majd átöltözés után a promenád végén lévő vendéglő teraszán fogyasztottuk el jóízű vacsoránkat, egy kis frissítővel leöblítve. Többen egy koncertet hallgattak. Mi mentünk tovább a promenádon. Tinédzser lányok éppen szelfiztek egymással. Szobatársam egy arckép erejéig beletrollkodta magát szegény lányok készülő

szelfijébe. A lányok nagyot néztek, majd harsány kacajjal pozitívan vették, hogy szobatársam is megörökítésre került. Visszatértünk a szállásra, zuhany után, a kimerültségtől hamar elnyomott az álm.

Másnap délelőtt indultunk Gyergyóremetere. Előtte szobatársammal elsétáltunk a piacra, végig kóstoltuk a sajtokat, túrókat és vettünk is. A Remény Szálló elöl indultunk. Talán nem véletlen: REMÉNY. Aladárral azóta is e-mail levelezésben vagyunk. Még júliusban tartottam egy vetítéses előadást a Monarchia fürdőéletéről, korabeli képeslapokkal, hirdetésekkel és prospektusokkal illusztrálva. Az érdeklődők néhány dia erejéig megismerhették a szelistyei pásztor legendáját, a Remény Szállót, a borszéki palackozás múltját, a Maroshévízig elérő vasút gazdasági szerepét, a László forrás történetét és Blaha Lujza 1883-as hangversenyének rövid újságrészletét is. Jövőre várhatóan újra visszatérünk, és feltett szándékom, hogy előadásomat Borszéken is megtartom, elhelyezve Borszékot a Monarchia fürdőéletében. Szeretnék én is nyújtani valamit a helyieknek, hiszen a Tudás maga a Remény.

Albert Iván újságíró, Baja

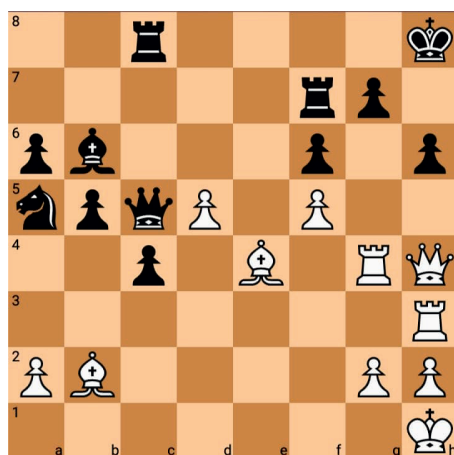

DIAGRAMM A JÚLIUSI SZÁMBÓL

SAKK VODA COSTELLE

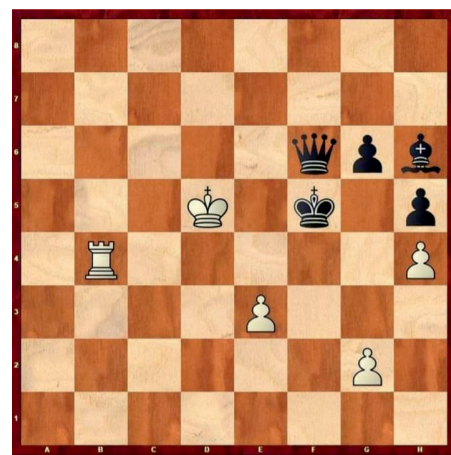
A júliusi számban megjelent feladvány megoldása:

1 Vxh6+!!-gxh6
2 Bxh6-Bh7
3 Fxf6#

Megoldás: Fazakas Csaba
Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

*Bástya=B / Huszár=H / Futó=F / Vezér=V / Király=K. A gyalogot nem jelölük, csak a mezőt ahová lépnek.

A fehér lép, matt 3 lépésből.

ANYAKÖNYVI HÍREK

SZÜLETÉS

Szabó Kriszta - Dalma
Benedek Annabell

2022.07.06
2022.08.09

HÁZASSÁG

Baricz Richard és Potra Maria-Magdolna
Péter István és Csomor Kinga

2022.08.06
2022.08.07

Arvat Andrei-Laurențiu és Dobrea Mirabela-Ștefania 2022.08.20

ELHALÁLOZÁS

Chiuariu Elena 1934.01.02 - 2022.08.25
Andras Iosif 1953.03.17 - 2022.08.11
Köllő Éva 1956.09.13 - 2022.08.08
Polgár Árpád 1937.07.05 - 2022.08.03

SZELEKTÍV
HULLADÉKGYŰJTÉS
KAPURÓL KAPURA:
- 2022. szeptember 19. hétfő

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Móga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Fazakas Mihály Emese, Ferency József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Márton József, Pethő Csongor, Rédei Botond

Számítógépes szerkesztés: Móga Attila

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós

